

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

M. Vitruvii ... De architectura libri decem

**Vitruvius
Frontinus, Sextus Iulius**

Argentorati, 1543

Capvt. III

[urn:nbn:de:bsz:31-128539](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-128539)

opas est intertignium, id meliopa est apud eos nominatum. Ita uti ante in Doricis triglyphorum & mutilorum est inuenta ratio, item in Ionicis denticulorū constitutio propriam in operibus habet rationem, & quemadmodum mutili canteriorum proieclura ferunt imaginem, sic in Ionicis denticuli ex proiecluris, asserum habent imitationem. Itaq; in græcis operibus, nemo sub mutilo denticulos constituit. Non enim possunt subius canterios asseres esse. Quod ergo supra canterios, & templa in ueritate debet esse collocatum, id in imaginibus si infra constitutum fuerit, mendosam habebit operis rationem. Etiamq; antiqui non probauerunt, neq; instituerūt in fastigijs denticulos fieri, sed puras coronas, ideo quod nec canterij, nec asseres contra fastigiorum frontes distribuuntur, nec possunt prominere, sed ad stillicidia proclinati collocantur. Ita quod non potest in ueritate fieri, id non putauerunt in imaginibus factum, posse certam rationem habere. Omnia enim certa proprietate & à ueris naturæ deducendis moribus, traduxerunt in operum perfectiones, & ea probauerunt, quorum explicationes in disputationibus rationem possunt habere ueritatis. Itaq; ex eis originibus symmetrias & proportiones uniuscuiusq; generis constitutas reliquerūt, quorum ingressus persecutus, de Ionicis & Corinthijs institutionibus supra dixi, nunc uero Doricam rationem summamq; eius speciem breuiter exponam.

DE RATIONE DORICA. CAP. III.

NONNULLI antiqui architecti negauerunt Dorico genere aedes sacras oportere fieri, quod mendosæ & inconuenientes in his symmetriæ conficiebantur. Itaq; negauit Tarchesius, item Pytheus, non minus Hermogenes. Nam is, cum paratam habuisset marmoris copiam, in Doricæ aedis perfectionem commutauit, et ex eadem copia eam Ionicam Libero patri fecit. Sed tamen non quod inuenusta est species, aut genus, aut formæ dignitas, sed quod impedita est distributio, & incommoda in opere triglyphorum & lacunariorum distributione. Namq; necesse est triglyphos constitui contra medios tetrantes columnarum, meliopasq; quæ inter triglyphos sient, æque longas esse, quæ altas, contraq; in angulares columnas triglyphi in extremis partibus constituuntur, &

non contra

non contra medios tetrantes. Ita methopæ quæ proxime ad angulares triglyphos sunt, non exeunt quadratæ, sed oblongiores triglyphis dimidia altitudine. At qui methopas æquales uolunt facere, intercolumnia extrema contrahunt triglyphi dimidia altitudine. Hoc autem siue in methoparum longitudinibus, siue in intercolumniorum cōtractionibus efficiatur, est mendosum. Quapropter antiqui euitare uisi sunt in ædibus sacris, Doricæ symmetriæ rationem. Nos autē exponimus, uti ordo postulat, quem admodum à præceptoribus accepimus, uti si quis uoluerit his rationibus attendens ita ingredi, habeat proportiones explicatas, quibus emendatas & sine uitijs efficere possit ædium sacrarum Dorico more perfectiones. Frons ædis Doricæ in loco, quo columnæ constituuntur, diuidatur, si tetrastylus erit, in partes. xxviiij. si hexastylus. xliiij. ex his pars una erit modulus, qui græce $\epsilon\mu\beta\alpha\tau\kappa\epsilon\varsigma$ dicitur, cuius moduli constitutione rationationibus efficiuntur omnis operis distributiones. Crassitudo columnarum erit duorum modulorum, altitudo cum capitulo. xliij. Capituli crassitudo unius moduli, latitudo duorū & moduli sextæ partis. Crassitudo capituli diuidatur in partes tres, è quibus una plinthus cum cymatio fiat, altera echinus cum anulis, tertia hypotrachelio contrahatur columnæ, ita uti in tertio libro de Ionicis est scriptum.

Epistylj altitudo unius moduli cum tenia & guttis, tenia moduli septima, guttarum longitudo sub tenia contra triglyphos, alta cum regula parte sexta moduli præpendeat. Item epistylj latitudo ima respondeat hypotrachelio summæ columnæ. Supra epistylum collocandi sunt triglyphi cum suis methopis alti unius & dimidiat moduli, lati in fronte unius moduli, ita diuisi, ut in angularibus columnis, & in medijs contra tetrantes medios sint collocati, & intercolumnijs reliquis bini, in medijs pronao & postico cerni, ita relaxatis medijs interuallis sine impeditionibus aditus accedētibz erit ad deorum simulachra. Triglyphorū latitudo diuidatur in partes sex, ex quibus quinq; partes in medio, duæ dimidiæ dextra ac sinistra designentur, regula una in medio deformatur femur, quod græce $\mu\upsilon\phi\omicron\varsigma$ dicitur, secundum eam canaliculi ad normæ cacumē imprimantur. Ex ordine eorum dextra ac sinistra altera femora constituantur, in extremis partibus semicanaliculi interuertantur.

Triglyphis ita collocatis, methopæ, quæ sunt inter triglyphos, æque altæ sint

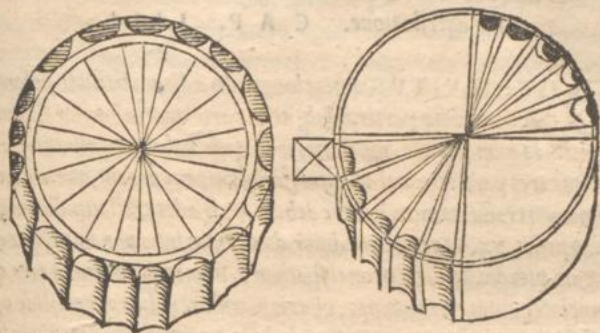
alte sint, quàm longæ. Item in extremis angulis semimethopia sint im-
pressa dimidia moduli latitudine. Ita enim erit, ut omnia uitia, et methopa-
rum, & intercolumniorũ, & lacunariorũ, quod æquales diuisiones factæ
erunt, emendentur. Triglyphi capitula sexta parte moduli sunt faciẽda.
Supra triglyphorum capitula corona est collocanda in proiectura dimi-
dia, & sexta parte, habēs cymatium Doricum in imo, alterum in summo,
item cum cymatijs corona crassa ex dimidia moduli. Diuidendæ autem
sunt in corona ima ad perpendicularum. Triglyphorum & ad medias me-
thopas uiarum directiones, & guttarum distributiones, ita uti guttæ sex
in longitudinem, tres in latitudinem pateant, reliqua spatia, quod latiores
sunt methopæ, quàm triglyphi, pura relinquuntur, aut fulmina scalpantur,
ad ipsumq; mentum coronæ incidatur linea, quæ scotia dicitur. Reli-
qua omnia tympana, simæ, coronæ, quemadmodum scriptum est in Ioni-
cis, ita perficiantur. Hæc ratio in operibus diastylis erit constituta.

Si uero systylon & monotriglyphon opus erit faciendum, frons ædis
si tetrastylos erit, diuidatur in partes. xxij. si hexastylos erit, diuidatur
in partes. xxxv. ex his pars una erit modulus, ad quem (uti supra scri-
ptum est) opera distribuentur. Ita supra singula epistylia, & methopæ
due, & triglyphi bini erunt collocandi. In angularibus hoc amplius, dimi-
diatum quantum est spatium hemitriglyphi.

Accedet id in mediano contra fastigium trium triglyphorum et trium
methoparum spatium, ut latius medium intercolumnium accedentibus ad
ædem habeat laxamentum, & aduersus simulacra deorum aspectus di-
gnitatem. Insuper triglyphorum capitula corona est collocanda habens
(uti supra scriptum est) cymatium Doricum in imo, alterum in summo.
Item cum cymatijs corona crassa ex dimidia. Diuidendæ autem sunt in co-
rona ima ad perpendicularum triglyphorum, & ad medias methopas, uia-
rum directiones & guttarum distributiones, & reliqua quoq; quemad-
modum dictum est in diastylis.

VARIARVM COLUMNARVM DORICA
rum striatarum figure.

Columnæ

Columnas autem striari. xx. strijs oportet, quæ si planæ erunt, angulos habeant. xx. designatos: sin autem excavaabuntur, sic est forma facienda, ita uti quàm magnum est interuallum striæ, tam magnis striaturæ paribus lateribus quadratum describatur: in medio autem quadrato circini centrum collocetur, & agatur linea rotundationis, quæ quadrationis angulos tangat, & quantum erit curuaturæ inter rotundationem & quadratam descriptionem, tantum ad formam excavaentur, ita dorica columna sui generis striaturæ habebit perfectionem. De adiectione eius quæ media adaugetur (uti in tertio uolumine de Ionicis est perscripta) ita & in his transferatur. Quoniam exterior species symmetriarum, & Corinthiorum, & Doricorū, & Ionicorum est perscripta, necesse est etiam interiores cellarum pronaiq; distributiones explicare.

O DE IN